

Náučný chodník Drviská - Turá Lúka

Kraj:	Trenčiansky
Okres:	Myjava
Geomorfologická jednotka:	Myjavská pahorkatina
Geologická jednotka:	bradlové pásmo
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Myjava, U Škarítkov a pešo asi 1 km (s prevýšením 70 m) po modrej značke západným smerom
Východisko:	Myjava, Turá Lúka, chata Lesanka
Trasa:	Myjava, Turá Lúka, chata Lesanka - západným svahom vrchu Drviská (412 m n. m.) - chata Lesanka
Dĺžka, prevýšenie:	3,2 km, prevýšenie 100 m
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	5
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, poľovnícke, lesnícke

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je takmer spolovice (na začiatku a na konci) súběžná s modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2012

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave (2022). Pozri upozornenie nižšie.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Miestna akčná skupina Kopaničiarsky región, Kancelária KR-MAS, ul. M. R. Štefánika 560/4, 907 01 Myjava, tel. (TIC) 0917 240 098

Poznámky: (1) Na informačných paneloch sa pred názvom chodníka uvádza aj názov projektu - „Chodníčky za poznaním slovensko-moravského pohraničia“ -, v rámci ktorého bol vybudovaný. (2) Názov náučného chodníka nevyjadruje jeho trasu. (3) Asi 2,2 km západne od poslednej, piatej, zastávky náučného chodníka je po modrej turistickej značke dostupný atraktívny náučný chodník Starý hrad - Branč.

Upozornenie: Trasa náučného chodníka medzi zastávkami 3 - 5 je v teréne vyznačená nedostatočne.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. Odporúčame tiež návštevu Gazdovského dvora v Turej Lúke (tel. 0907 202 126; info v hesle nižšie).

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Bradlové pásmo. Geologická jednotka, tektonicky a vzhľadom výrazné pásmo Západných Karpát, tvoriace hranicu medzi Vonkajšími Západnými Karpatmi a Centrálnymi Západnými Karpatmi. Predstavuje úzky (0,4 - 19 km) a až 600 km dlhý pruh viackrát prevrásnených rôznych vrstiev sedimentárnych najmä druhohorných hornín - tektonickú jazvu po subdukcii a kolízii časti zemskej kôry. Na zemskom povrchu sa prejavuje nesúvisle - prechádza „oblúkovito“ celým Slovenskom od Podbranča západne od Myjavy, úpäťm Bielych Karpát a dolinou Váhu, okolo Zázrivej smeruje do doliny Oravy a Oravsko-novotargskej panvy do južného Poľska, Pieninami sa vracia na Slovensko, juhozápadným okrajom Čergova prechádza až po Humenné, objaví sa celkom na juhovýchode Beskydského prehoria pri Podhorodi a cez západnú Ukrajinu vedie až do Rumunska. Vyznačuje sa výskytom voči erózii a denudácii odolnejších, hlavne vápencových skál a brál rôznej veľkosti - bradiel -, vyčnievajúcich ako šošovky či dosky z relatívne menej odolných slienitých a flyšových súvrství (pieskovce, sliene, ílovce) tvoriacich hladko modelovaný bradlový obal. V oblasti Podbranča bradlové pásmo dosahuje minimálnu šírku. Charakteristický akcentovaný erózný reliéf s tvrdošovými vyvýšeninami a skalkami sa nápadne odlišuje od zvyšných častí Myjavskej pahorkatiny, preto tu bolo jeho územie vyčlenené ako jej samostatná časť - **Brančské bradlá**. Aj v ďalších častiach Slovenska patrí reliéf bradlového pásma k najatraktívnejším prírodným javom, napr. Vršatské bradlá, Manínska tiesňava rozrezávajúca bradlo na Veľký a Malý Manín, prielom Dunajca - mohutná tiesňavovitá dolina v bradlovom monolite.

Turá Lúka. Bývalá samostatná kopaničiarska obec pri severozápadnom okraji Myjavskej pahorkatiny v doline Myjavy, od roku 1980 mestská časť Myjavy asi 3 km západne od jej centra. Prvýkrát sa písomne spomína v listine z roku 1580 ako osada patriaca hradu Branč. Jej súčasťou je viacero menších osád, usadlostí a samôt, rozptýlených po celom jej členitom katastrálnom území, dnes z veľkej časti s rekreačnou funkciou (chalupárčenie). Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom, známe bolo čipkárstvom a výšivkárstvom. V centre stojí renesančný rímskokatolícky kostol sv. Jána Nepomuckého z roku 1610 s hodnotným barokovým zariadením a neoklasicistický evanjelický a. v.

kostol z roku 1793 s trojramennou emporou a v priľahlom parku samostatne stojacou murovanou zvonnicou a dvoma pomníkmi obetiam svetových vojen. K pamiatkam patrí ďalej **rodný dom architekta Dušana Samuela Jurkoviča** - ktorý je zároveň rodným domom Albertíny Jurenkovej-Štefánikovej, matky generála M. R. Štefánika - (viac o D. S. Jurkovičovi v hesle nižšie) a západne od Turej Lúky stojaci **pomník Turolúckej vzbury** (pozri heslo nižšie). V susedstve evanjelického kostola na mieste usadlosti z 18. storočia sa nachádza **Gazdovský dvor** (heslo nižšie).

Dušan Samuel Jurkovič (1868 - 1947). Slovenský architekt a dizajnér - zakladateľ modernej slovenskej architektúry -, národný umelec (1946). Narodil sa v Turej Lúke v národoveckej rodine, jeho starým otcom bol Samuel Jurkovič - zakladateľ Gazdovského spolku v Sobotišti (viac v náučnom chodníku História Sobotišťa). V roku 1889 absolvoval stavitel'ský odbor na štátnej škole remesiel vo Viedni. Jeho svojrázna architektonická tvorba je charakteristická využívaním ľudových umeleckých prvkov a výtvarne nápadných materiálov (drevo, travertín, tehla) v zhode s európskym trendom modernej architektúry v prvej polovici 20. storočia, ktorý pramenil v záľube v tradícii a z nej pochádzajúcich detailoch a ornamente. Pôsoobil vo Vsetíne, Brne, po vzniku Česko-slovenskej republiky v Bratislave. K bohatému dielu okrem víl, obytných domov a budov rôzneho určenia, náhrobníkov a pomníkov k najznámejším patrí súbor turistických stavieb na Pustevniach v Moravsko-sliezskych Beskydách, komplex kúpeľných stavieb v Luhačoviciach, séria cintorínov a pomníkov obetí prvej svetovej vojny v západnej Haliči, stanice lanovej dráhy na Lomnický štít a predovšetkým Mohyla M. R. Štefánika na Bradle. Bol priekopníkom vývoja montovaných domov a prefabrikácie, zaoberal sa typizáciou výstavby obytných domov a školských budov. Angažoval sa za zachovávanie archeologických a prírodných pamiatok. Na jeho počesť sa od roku 1964 udeľuje Cena Dušana Jurkoviča za architektúru. V Brezovej pod Bradlom, kde prežil detstvo, sídli jeho múzeum (> náučný chodník Bradlo).

Pomník Turolúckej vzbury. Kamenný pomník s tabuľou z roku 1938 západne od Turej Lúky pri ceste Myjava - Senica na plochom výbežku nad riekou Myjavou na mieste popravy miestnych evanjelických vzbúrencov. Odpor evanjelikov vyvolali udalosti spojené s hromadným odoberaním vyše sto evanjelických kostolov v časoch prenasledovania protestantov v Uhorsku (1671 - 1681) z poverenia cisára Leopolda I. Pri evanjelickom kostole v Turej Lúke zhromaždení cirkevníci, žiadajúci od veľkvaradinského katolíckeho biskupa Juraja Báršoňa a jeho brata Jána, kráľovského protonotára, a ich sprievodu ozbrojených sluhov a viacerých katolíckych farárov poverenie, odmietli vydať kľúče od kostola. Pri ozbrojenej roztržke zahynuli miestny kostolník a protonotár Ján Báršoň. Na základe vyšetrovania bolo odsúdených a 27. - 28. júla 1672 na vršku Hrajky obesením popravných dvanásť Turolúčanov. V blízkosti pomníka bola v roku 2010 postavená drevená, 10 m vysoká **rozhľadňa Hrajky** s čiastočným výhľadom na najzápadnejšiu časť Turej Lúky a dolinu Myjavy.

Gazdovský dvor Turá Lúka. Stála expozícia kopaničiarskej usadlosti z konca 19. storočia v centre Turej Lúky pri evanjelickom kostole, celoročne obývaná gazdom s gazdinou. Prezentuje v myjavskom regióne tradičné formy života a bývania, autentickú architektúru včítane zariadenia (z darov obyvateľov Myjavy, Turej Lúky, Starej Myjavy, Brestovca, Rudníka, Vrbovic a ďalších kopaničiarskych obcí), hospodárenie, tradície, remeslá, domáce zvieratá. Príležitostne sa tu konáva kopaničiarska svadba, fašiangy, zabíjačka, šibačka, dožinky, dupanie humna, varenie slivkového lekváru a slivkových gulí či obliekanie myjavského kroja. Dvor je verejnou celoročne prístupný (za vstupné) v popoludňajších hodinách, len mimo sviatkov a pondelka, v zimnom polroku aj mimo nedele.

Prírodná pamiatka Rieka Myjava. Chránené územie v západnej časti Myjavskej pahorkatiny a priľahlej okrajovej časti Bielych Karpát vyhlásené v roku 1996 pozdĺž horného toku rieky Myjavy v troch úsekoch (mimo mestského intravilánu a p.) medzi vodnou nádržou Stará Myjava a sútokom s Brezovským potokom poniže Osuského na ochranu prirodzeného vodného toku so zachovalými brehovými porastami, ktorý má veľký ekostabilizačný a hydromelioračný význam a funkciu

regionálneho biokoridoru. Väčšia (južná) časť pamiatky (pod Podbrančom) je zároveň územím európskeho významu Horný tok Myjavy (súčasť sústavy Natura 2000).

Hrad Branč > pozri náučný chodník Starý hrad - Branč

Myjavská pahorkatina. Medzihorský geomorfologický celok na západe Slovenska zhruba medzi Sobotišťom, Osuským, Prašníkom, Bzincami pod Javorinou a Brestovcom medzi Malými Karpatmi na juhu a Bielymi Karpatmi na severe a Považským podolím na východe a Chvojnickou pahorkatinou na západe. Ide o zvlnené nevysoké (zväčša 250 - 400 m n. m.) územie s charakteristickými plošinami oddelenými širšími dolinkami, pri južnom okraji kulminujúce Bradlom (543 m n. m.) s veľmi pestrou a zložitou geologickou stavbou. Okrem paleogénnych flyšových hornín (zlepence, ílovce) sú hojne zastúpené neogénne (zlepence, pieskovce, brekcie) a mezozoické (vápence, pieskovce, sliene, ílovce) horniny včítane bradiel a ich obalu niekde s prekryvom štvrtohorných sedimentov (sprašové hliny, svahové sedimenty, štrkopiesky nív). Miestami - na relatívne odolných horninách, napr. bradlových tvrdošoch (jurské vápence) či masívnych chrbtach na kriedových pieskovcoch a vápencoch - sa vyskytuje výrazný i skalnatý reliéf (Brančské bradlá) alebo terén s pomerne veľkým prevýšením až vrchovinného rázu - teda nie pahorkatinného, ako by nasvedčoval zaužívaný názov celku -, členený hlbšími dolinami Myjavy, Brezovského potoka, Jablonky, Trstia a ich prítokov. [Poznámka na okraj - vrch Bradlo napriek názvu nie je bradlom v geologickom zmysle.] Pre územie Myjavskej pahorkatiny je charakteristický hojný výskyt historických výmoloŕ, podmienených kombináciou miestami nízkej odolnosti geologického podlažia, veľkej členitosti reliéfu, spôsobu obrábania odlesnenej pôdy v rámci kopaničiarskeho osídlenia od 16. storočia a jeho časového prekryvu s tzv. malou dobou ľadovou s časťami silnými zrážkami s efektom intenzívnej vodnej erózie. Zhruba polovica plochy medzihoria je dnes zalesnená prevládajúcimi bučinami, a to najmä na skeletnatých pôdach, strmých svahoch, opustených pasienkoch a na územiach s výmoloŕmi bohato zastúpeným agátom bielym.

Názvy informačných panelov

1. Rúbane a mimolesná zeleň
2. Lesy
3. Flóra a fauna
4. Poľovníctvo a poľovná zver
5. Voda a vodné stavby

Informačné panely v teréne nie sú zreteľne číslované. Číslovanie zastávok sa dá odčítať z plánu náučného chodníka na nich.

